

Другий рівень – зовнішній, а саме:

- підприємства промисловості, будівництва, сільського господарства, торгівлі різних регіонів України, країн СНД і далекого зарубіжжя, які беруть участь у міжрегіональному та міжнародному товарообміні з регіоном створення транспортно-логістичного кластеру;

- транспортні, транспортно-експедиційні підприємства, логістичні посередники різних регіонів України, СНД і далекого зарубіжжя, компанії, які беруть участь у організації та забезпечення просування транспортних потоків регіонального транспортного вузла.

Висновки даного дослідження та перспективи подальших робіт у цьому напрямку. У цілому створення й інтеграція регіональних транспортно-логістичних кластерів з точки зору реалізації транскордонного співробітництва є одним з першочергових інструментів реалізації державної регіональної політики, що спрямована на підвищення рівня життя громадян прикордонних територій, забезпечення конкурентоспроможності господарського комплексу, впровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, гармонізацію нормативно-правових і соціально-економічних умов розвитку промислового та сільськогосподарського виробництва, кооперації, науково-технічного й інших видів прикордонної взаємодії, особливо у сфері бізнесу, надання послуг і трансферу технологій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Географія світового господарства (з основами економіки) [Текст]: навч. посіб. / Я.Б. Олійник та ін. [за ред. Я.Б. Олійника, І.Г. Смирнова]. – К.: Знання, 2011. – 640 с.
- 2 Данько М.І. Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств України в умовах міжнародних транспортних коридорів [Текст]: монографія / М.І. Данько, В.Л. Дикань, Н.В. Якименко. – Харків: УкрДАЗТ, 2008. – 170 с.
- 3 Ейтутіс Д.Г. Конкурентоспроможність регіональної залізниці [Текст] / Д. Г. Ейтутіс // Залізничний транспорт України. – 2007. – №3. – С. 90-92.
- 4 Ларіна Р.Р. Формування та забезпечення надійності регіональних логістичних систем [Текст]: монографія / Р.Р. Ларіна. – Донецьк: «Норд-Пресс», 2005. – 284 с.
- 5 Леонтьев Р.Г. Инструменты определения конкурентоспособности видов транспорта [Текст] / Р.Г. Леонтьев, Н.Н. Лаптев, А.Н. Соболев // Бюллетень транспортной информации. – 2007. – №2. – С. 6-17.
- 6 Лисак І. Чинники конкуренції транспортної галузі [Текст] / І. Лисак // Збірник наукових праць КУЕТТ. Серія «Економіка і управління». – 2004. – Вип. 6. – С. 218-223.
- 7 Ніколаєв Ю.О. Структура транспортно-логістичного кластера та процес його формування [Текст] / Ю.О. Ніколаєв // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Вип. 1(44). – С. 345-350.
- 8 Соколенко С.І. Кластери в глобальній економіці / С.І. Соколенко. – Київ: Логос, 2004. – 848 с.
- 9 Соколенко С.І. Розвиток економіки регіонів на основі інноваційних кластерів [Текст] / С.І. Соколенко // Інвестиційно-інноваційний розвиток економіки регіону: мат. IV з'їзду Співки економістів України та Міжн. наук.-практ. конф. [під заг. ред. В.В. Оскольського]. – К.: Навчальна книга. – Богдан, 2010. – С. 100-116.
- 10 Устенко М.О. Формування вітчизняних логістичних систем в умовах євроінтеграції [Текст] / М.О. Устенко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ, 2008. – С. 287-289.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДУЗТ Компанієць В.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДУЗТ Єлагін Ю.В.*

УДК 336.22

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i50.52851>

ПОДАТКОВІ НОВАЦІЇ 2015 РОКУ

*Поколюдний В.В., к.е.н., доцент,
Поколюдна О.В., к.н.д.у., доцент,
Камаєва Я.В., студентка (УкрДУЗТ)*

Розглянуто основні новачі оподаткування, що введені в дію з 01 січня 2015 року, в частині визначення та адміністрування податків, їх нарахування і сплати. Змінами, внесеними до податкового законодавства, передбачено скорочення кількості податків та зборів з 22 до 9. Розрахунок податку на прибуток передбачено здійснювати на підставі даних бухгалтерського обліку. Збільшено межю для

обов'язкової реєстрації платником податку на додану вартість. Введено транспортний податок на дороги і потужні авто. Збільшені ставки податку на доходи фізичних осіб. Посилені умови оподаткування нерухомості. Скорочена кількість груп платників єдиного податку. Передбачено зниження ставок єдиного соціального внеску. Передбачено оприлюднення інформації щодо наявності податкового боргу у платників податків на сайті Державної фіскальної служби.

Ключові слова: податок на додану вартість, податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб, податок на майно, транспортний податок, акцизний податок, єдиний соціальний внесок.

НАЛОГОВЫЕ НОВАЦИИ 2015 ГОДА

**Поколотный В.В., к.э.н., доцент,
Поколотная Е.В., к.н.г.у., доцент,
Камаева Я.В., студентка (УкрГУЖТ)**

Рассмотрены основные новации налогообложения, которые введены в действие с 01 января 2015 года, в части определения и администрирования налогов, их начисления и уплаты. Изменениями, внесенными в налоговое законодательство, предусмотрено сокращение количества налогов с 22 до 9. Расчет налога на прибыль предусмотрен на основании данных бухгалтерского учета. Увеличена граница для обязательной регистрации плательщиком налога на добавленную стоимость. Введен транспортный налог на дорогие и мощные авто. Увеличены ставки налога на доходы физических лиц. Ужесточены условия налогообложения недвижимости. Сокращена численность групп плательщиков единого налога. Предусмотрено снижение ставок единого социального взноса. Предусмотрено обнародование информации о наличии налогового долга у плательщиков налогов на сайте Государственной фискальной службы.

Ключевые слова: налог на добавленную стоимость, налог на прибыль, налог на доходы физических лиц, налог на имущество, транспортный налог, акцизный налог, единый социальный взнос.

TAX INNOVATIONS IN 2015

**Pokolodnuy V.V. , Candidate of Economics, associate professor,
Pokolodnaya E.V., Candidate of sciences in Public Administration , associate professor,
Kamaeva Y.V., student (USU of RT)**

The main tax innovations has been reviewed, those are introduced 1st January 2015, in the determination and administration, their calculation and payment. Tax law changes reduce the number of taxes from 22 to 9. The calculation of income tax provided with the basis of accounting. The limit of compulsory registration of a payer for added tax value is increased. Introduced vehicle tax on expensive and powerful cars. The personal income tax is increased. Property taxation is enhanced . The number of single tax payers groups are reduced . There are lower rates for single social contribution. The publicizing of the availability for tax debt of tax payers on the State Fiscal Service site.

Keywords: added tax value , income tax, property tax, vehicle tax, excise tax, single social contribution.

Постановка проблеми: Однією з найбільш актуальних та водночас найскладніших проблем України в період фінансово-економічної кризи є встановлення оптимальних норм оподаткування. Податки в умовах ринкової економіки повинні використовуватися не тільки як джерело наповнення бюджету, а й як важливий інструмент фінансового регулювання економіки. Більшість розвинутих країн в системі заходів антикризового регулювання економіки використовують оподаткування не тільки для вирішення фіскальних цілей, але й для виконання невідкладних завдань соціальної політики,

перерозподілу доходів між різними верствами населення, підтримки платоспроможного попиту тощо.

Для створення відповідних умов здійснення бізнесу в Україні, підвищення конкурентоздатності економіки України на світовій арені держава повинна використовувати податкове регулювання як головний інструмент економічного впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дану проблему досліджує безліч вітчизняних вчених, зокрема це: Процьків Ф.Р., Томнюк Т.Л., Голишевська А.Г., Мельник Л.Л., Артеменко Ю.

А., Швець А. Г., Воронова Л. К., Мироненко А. І., Литвиненко Я. В. та інші [3-7]. Однак дія протягом чотирьох років Податкового кодексу вимагає проведення аналізу його ефективності та коригування недоліків.

Метою статті є висвітлення основних новацій оподаткування, які чекають на бізнес та пересічних громадян в частині визначення та адміністрування податків, їх нарахування і сплати, що введені в дію з 01 січня 2015 року.

Основні результати дослідження. Наприкінці минулого року Верховною радою було прийнято низку законів, які дали «черговий» старт податковій реформі.

Передбачено скорочення кількості податків та зборів з 22 до 9. Так, нині до загальнодержавних податків віднесені: податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; екологічний податок; рентна плата; мито. Місцевими податками наразі визначено: податок на майно; єдиний податок. Окрім того, скасовано збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності.

Водночас зауважимо, що окремі із запроваджених податків структурно складаються із кількох. Так, наприклад, податок на майно включає в себе: податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки, земельний податок та транспортний податок. А земельний податок фактично, абсорбує в себе і фіксований сільськогосподарський податок. Рентна плата включає в себе шість платежів і складається з : рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин; рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин; рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України; рентної плати за спеціальне використання води; рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів; рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.

Ліквідації туристичного збору та збору за місця для паркування транспортних засобів не відбулось. Хоча їх неодноразово називали неефективними. Більше того, з легкої руки законодавців з'явилися нові податки. Наприклад, додатковий акциз у сфері роздрібного продажу алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Він перераховується до місцевих бюджетів, а його ставка складає 5% від обороту. Збільшення існуючих акцизів торкнулось і палива. Для моторних бензинів він становить 202 євро за тону (раніше - 198 євро / тону), для зрідженого газу - 50 євро за тону (раніше - 44 євро / тону). Також введено акциз на альтернативні види палива, він

складає 99 євро / тону. Підакцизними стали і електромобілі. Сума податку складає 110 євро за кожен автомобіль на електричній тязі. Крім того, введено акцизний податок на електричну енергію за адвалорною ставкою 3,2 відсотка.

Розрахунок податку на прибуток передбачено на підставі даних бухгалтерського обліку, шляхом коригування фінансового результату до оподаткування на різниці, які визначатимуть платники з доходом більше 20 млн. грн. на рік. Інші платники можуть визначати податок на прибуток підприємств за даними фінансової звітності без визначення різниць. Платникам податку на прибуток зробили невелику поблажку в частині сплати авансових внесків. Так, якщо раніше від авансування звільнялися компанії, у яких доходи за останній календарний рік не перевищують 10 млн. гривень, то тепер ця планка збільшена до 20 млн. гривень. Базова ставка податку залишилася незмінною - 18%.

Збільшено межу для обов'язкової реєстрації суб'єкта господарювання платником ПДВ до 1 млн. грн. Нагадаємо, раніше така межа становила 300 тис. грн. Окрім того, передбачено тестовий режим застосування електронної системи адміністрування ПДВ з 1 лютого до 1 липня 2015 року. З 1 лютого 2015 року реєстрації в єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) підлягають всі податкові накладні та Розрахунки коригування (у тому числі які не надаються покупцю, виписані за операціями з постачання товарів/послуг, які звільнені від оподаткування) незалежно від розміру ПДВ в одній податковій накладній/розрахунку коригування. У перехідному періоді до платників податків не будуть застосовувати штрафи за порушення термінів реєстрації податкових накладних в Єдиному реєстрі.

Залишилося у бізнесу і право на автоматичне відшкодування ПДВ. Але для цього платник податку повинен виконати кілька умов: не мати податкового боргу; мати необоротні активи, залишкова вартість яких в три рази перевищує суму податку, заявлену до відшкодування; здійснювати операції, до яких застосовується «нульова» ставка ПДВ або підтвердити інвестиції в необоротні активи в сумі не менше 3 млн. гривень за останні 12 календарних місяців.

Власники дорогих та потужних авто щороку сплачуватимуть 25 тис. грн. Такий обов'язок передбачено появою транспортного податку. Зокрема, об'єктом і базою оподаткування є легкові автомобілі, які використовувалися до 5 років, та об'єм циліндрів двигуна яких перевищує 3000 куб. см. Ставки податку встановлюються в розмірі 25000 грн. на рік за кожен автомобіль. Фізичних осіб про обов'язок сплатити податок повідомить фіскальна служба. Юридичні особи

зобов'язані самостійно прозвітувати про наявні авто, подавши декларацію.

Ставки податку на доходи фізичних осіб виросли. Але не до 25%, як спочатку планувалося, а до 20%. Зокрема, трудові доходи в розмірі до 10 мінімальних зарплат обкладаються податком за ставкою 15%, понад - 20% до суми перевищення. До речі, опинилися під оподаткуванням і пенсії, розмір яких складає більше трьох мінімальних зарплат (понад 3,65 тис гривень). Податок у розмірі 15% буде застосовуватися до суми перевищення. Для пасивних доходів (процентів, інвестиційного прибутку, роялті) встановлена єдина ставка податку - 20%. Крім дивідендів: вони обкладаються 5%, але тільки для тих підприємств, які сплачують податок на прибуток (у протилежному випадку податок на дивіденди також становить 20%). У той же час депутати поки що вирішили не поспішати з введенням разової декларації, яка повинна стати першим кроком до контролю добробуту платників податків за їх витратами. Не буде поки і 30% -го податку на перевищення витрат над доходами. Але не варто забувати, що ідея непрямих методів контролю витає в Кабміні вже не перший рік, тому повернення до неї - лише питання часу.

Посилили умови оподаткування нерухомості. Але не так радикально, як очікувалося. Цей податок стягується з квартир площею більше 60 кв. метрів і будинків понад 120 кв. метрів або в сумі не більше 180 кв. метрів (раніше пільга становила 120 і 240 кв. метрів відповідно). Податок стягується за «зайві» квадратні метри, тобто власники квартири в 80 кв. метрів платитимуть податок тільки за 20 кв. метрів. Враховується не тільки житлова, а вся площа - в тому числі лоджії і комори, а в будинку - технічні прибудови. Розмір податку визначатимуть місцеві органи самоврядування, а його ставка складе до 2% мінімальної зарплати за кожен метр (в Харкові - 2%). Крім того, місцева влада отримала право збільшувати розмір пільгової площі, яка не потрапляє під оподаткування. Об'єктом оподаткування стала і комерційна нерухомість. Ставка податку стандартна, 2%, тільки до 2016 року вона обмежена 1% від суми мінімальної зарплати за кожен метр площі. Виняток зробили лише для виробничих приміщень, а також малих архітектурних форм і нерухомості, що належить бізнесменам, які торгують на ринках. Вони податок платити не будуть.

Як і планувалося, кількість груп платників єдиного податку все-таки скоротилася з 6 до 3, а сільгоспвиробники віднесені в окрему групу. У першій групі залишились підприємці, які не використовують найману працю, працюють у сфері роздрібною торгівлі або надають послуги населенню, а їх річний оборот становить 300 тис.

гривень (раніше - 150 тис гривень). Ставка податку - 10% від мінімальної зарплати. Друга група - суб'єкти підприємницької діяльності, у яких кількість найманих працівників не більше 10, а річний оборот - 1,5 млн. гривень (було - 1 млн. гривень). Ставка податку - 20% мінімальної зарплати. Для третьої групи обмеження на кількість найманих працівників знято, а граничний річний оборот збільшений з 3 до 20 млн. гривень. Ставки податку становлять 2% + ПДВ або 4% (за умови включення в єдиний податок ПДВ). При цьому всі «спрощенці», які входили до 2015 року до 3-6 групи, з 1 січня автоматично вважаються підприємцями (це ж стосується і юридичних осіб), включеними в 3 групу платників єдиного податку.

Аграрії - платники фіксованого сільськогосподарського податку - тепер відносяться до нової четвертої групи. Причому, фіксований податок замінили податком на землю, хоча принцип його справляння не змінився. Він залежить від площі землі, яка знаходиться у власності підприємства або експлуатується.

Бізнесу теж не вдалося відсидітися в кутку. Із загальних нововведень - щомісячне оприлюднення інформації про платників податків на сайті Державної фіскальної служби. Розповідати будуть про сплату податків природними монополіями та суб'єктами, які користуються надрами. А також давати інформацію про компанії, які мають податковий борг з поіменним зазначенням керівників і сум заборгованості. Тим не менш, податківці обіцяють бути лояльними до бізнесу, і готові не застосовувати за підсумками 2015 року санкції за порушення правильності підрахунку податку на прибуток, заповнення податкових декларацій та сум сплати цього податку. Також депутати дозволили до 1 січня 2016 використовувати касові апарати, які введені в експлуатацію до 2015 року, і надають в Фіскальну службу інформацію тільки про обсяг проведених операцій, але не подають електронні копії розрахункових документів. Разом з тим, вже з 1 липня 2015 підприємці - платники єдиного податку 2 і 3 груп (крім тих, хто торгує на ринках і пересувних об'єктах) повинні будуть застосовувати касові апарати. Правда, тих, хто введе їх в експлуатацію до 30 червня включно, теж обіцяють позбавити від перевірок. На цілих два роки. Взагалі, аж до 2017 року перевірки компаній і фізичних осіб підприємців, обсяг річного доходу яких не перевищує 20 млн. гривень, будуть здійснюватися виключно зі схвалення Кабінету міністрів, на основі заяви від платника податків, а також за рішенням суду або відповідно до вимог Кримінально-процесуального кодексу.

Ну і, звичайно ж, не варто забувати одіозне зниження ставок єдиного соціального внеску (ССВ), за яке Верховна Рада проголосувала разом з Податковим кодексом. З одного боку, крок

героїчний. За запевненнями уряду, розмір ЄСВ за кілька років повинен знизитися з нинішніх 41% до 16,4%. Для цього компанія-платник внеску буде використовувати понижуючі коефіцієнти: 0,4 до ставки ЄСВ у 2015 році, 0,6 - в 2016 році. Для застосування коефіцієнтів в нинішньому році роботодавець змушений виконати кілька умов. Так, середня зарплата на підприємстві повинна збільшитися мінімум на 30% порівняно з 2014 роком, і скласти не менше трьох мінімальних зарплат. Загальна база нарахування ЄСВ за місяць повинна в 2,5 разів і більше перевищувати середньомісячну базу нарахування єдиного соціального внеску торік. Плюс до всього, середній внесок по ЄСВ на одну застраховану особу після застосування коефіцієнта не може бути менше 700 гривень. Яка кількість компаній під час кризи будуть готові всю зарплату «по-білому», та ще й збільшити виплати співробітникам - питання риторичне. Правда, з 2016 року право на використання понижуючого коефіцієнта отримають всі роботодавці, які використовують найману працю (а також ті особи, які сплачують ЄСВ добровільно). Оскільки є ризик, що реформа ЄСВ призведе до недобору коштів і без того в «дірявий» бюджет, варіант невдоволення з боку того ж МВФ цілком можливий. Значить, ймовірність повернення до колишньої системи справляння єдиного соціального внеску висока.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що основними недоліками новацій в податковому законодавстві є: поява нових платежів - акцизів на алкоголь, тютюн і паливо, транспортного збору для власників «дорогих» авто та об'єднання кількох платежів під одну назву; збільшення верхньої планки податку на доходи фізичних осіб з 17 до 20%; оподаткування пенсій, що перевищують три мінімальні зарплати; зниження пільг для власників нерухомості. Позитивними змінами стали: мораторій на податкові перевірки і санкції до 2016-2017 року (залежно від типу податку та сфери бізнесу); відстрочка впровадження електронного адміністрування до 1 лютого 2015 (фактично - до 1 липня); скорочення груп єдиного податку з 6 до 3 з одночасною лібералізацією вимог до сум річного обороту СПД; поетапне зниження ставки ЄСВ, але в 2014 році лише для тих компаній, які погодяться підвищити зарплати співробітникам і працювати повністю прозоро.

Дослідження основних змін, що введені в дію з 01 січня 2015 року, в частині визначення та адміністрування податків, їх нарахування і сплати, свідчить, що на сьогодні залишаються відкритими питання переорієнтації чинної податкової системи на стимулювання процесів соціально-економічного розвитку країни, вирішення яких може стати кроком до підвищення конкурентоспроможності держави та сприяти розвитку економіки України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : [офіц. текст від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI з імен. та доповн. станом на 01.01.2015 р.]. – Режим доступу : http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30910385. – (дата звертання: 20.04.2015).
2. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sts.gov.ua/>. – (дата звертання: 10.05.2015).
3. Процьків, А.Р. Сучасний стан податкової системи України: проблеми і шляхи їх розв'язку [Електронний ресурс] / А.Р. Процьків, Т.Л. Томнюк // Фінанси України. – 2012. – № 3. – С. 27-31 – Режим доступу : <http://intkonf.org/protskiv-arkentomnyuk-tl-suchasniy-stan-podatkovoyi-sistemi-ukrayini-problemi-i-shlyahi-yih> – (дата звертання: 10.05.2015).
4. Голишевська, Л.В. Сучасний стан податкової політики: проблеми і шляхи їх розв'язку [Електронний ресурс] / Л.В. Голишевська, А.Г. Швець // Фінанси України. – 2012. – № 5. – С. 23-26 – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58997.doc.htm. – (дата звертання: 07.05.2015).
5. Реформування системи сплати податків та зборів з урахуванням міжнародного досвіду [Текст] / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, Л. К. Воронова, А. І. Мироненко // зб. наук. праць за матер. наук.-практ. круглого столу, 5 жовтня 2012 року. – К.: Алерта, 2012. – 162 с.
6. Артеменко, Ю. А. Проблеми реформування податкової системи України [Текст] / Ю. А. Артеменко, Я. Ю. Вертелецька // Економіка і регіон – К., 2012. – №2(17). – С. 119–121.
7. Литвиненко, Я.В. Податкові системи зарубіжних країн [Текст] : підруч. / Я. В. Литвиненко, І. Д. Якушик. – К: МАУП, 2011. – 320 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДУЗТ Зайцева І.Ю.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДУЗТ Токмакова І.В.*